

Kees van Velzen pleit voor naast elkaar bestaan van twee indexen

TIP voor eiwit en vitaliteit, NVI voor frame en uiers

In een ingezonden brief analyseerde fokkerijanalist Kees van Velzen de indextabel uit het Melkvee Magazine van december. Hij vergeleek de NVI met de TIP. Stieren met een hogere TIP noteren meer eiwit en levensduur en stieren met een hogere NVI halen hogere exterieurscores. Van Velzen pleit daarom voor het naast elkaar bestaan van twee indexen, net als in Amerika. De NVI voor export en 'glamour' en de TIP voor economie en praktijk.

In het decembernummer van het Melkvee Magazine is een uitvoerige lijst gepubliceerd van de laatste indexdraai. Deze lijst was gerangschikt op de fokwaarde TIP (Totaal Index Praktijk), zoals ook de voorkeur voor de TIP boven de 'nieuwe' NVI al bleek in de rubriek Studieclub in het Melkvee Magazine van november (enkele veehouders uit verschillende delen van Nederland gingen hierbij met elkaar en met Kees van Velzen in discussie).

NVI - TIP

Vaak is er een redelijke overeenkomst, maar niet zelden zijn er grote verschillen tussen de uiteindelijke indexen NVI en TIP. Een nadere analyse van de berekeningen geeft aanwijzingen waarom de indexen van NVI en TIP nu zo kunnen verschillen. Als we de sterkste stijgers onder de NVI ten opzichte van de TIP vergelijken met de sterkste dalers in de NVI ten opzichte van de TIP, treffen we in beide groepen elf redelijk bekende stieren aan (zie tabel).

De verschillen zijn fors: voor groep A, de stijgers (de NVI-profitteurs) gemiddeld +66

punten en voor groep B, de dalers (de NVI-slachtoffers) gemiddeld -57 punten. De productie van de elf stieren van groep A laat zeer teleurstellende cijfers zien van +224 kg melk met -0,21 procent (-8 kg) vet en -0,15 procent (-6 kg) eiwit. Heel anders zijn deze cijfers voor de eveneens elf stieren van groep B. Zij scoren voor melk +407 kg, met +0,18 procent (+31 kg) vet en +0,20 procent (+30 kg) eiwit.

Inet-verschil

Dit zou toch zeer grote Inet-verschillen moeten opleveren, zowel in NVI als in TIP. De NVI-Inet van groep A is -52 en die van groep B +207, een enorm verschil van 259 punten. Dit bijkans onoverbrugbare verschil wordt echter voor het grootste deel tenietgedaan door de onbegrijpelijk lage wegingsfactor van 0,35 x Inet in de totale NVI-formule. Zo wordt het verschil van 259 punten tussen A en B teruggebracht tot slechts 91 punten. In de TIP-formule is de Inet-score voor groep A -42 en voor groep B +125, een verschil van 167 punten, dat door de wegingsfactor 1 x Inet volledig in de totale TIP-formule wordt doorberekend.

Hoogtemaat en uiers

Waar scoort groep A dan zijn winst in de NVI-formule ten opzichte van groep B? Bepaald niet uit levensduur, groep B scoort zelfs duidelijk hoger dan A. Het verschil komt vooral uit frame (zeg hoogtemaat), met 108 voor groep A en 104 voor groep B en uiers met 109 voor groep A en 103 voor groep B. Met andere woorden, in de NVI-formule wordt op aanzienlijke wijze vooral eiwit in procenten én kilo's ingeleverd voor hoogtemaat en uiers.

Zoals in de eerder genoemde rubriek Studieclub in het Melkvee Magazine van november werd opgemerkt, is het zeer dubieus of mooie uiers bij vaarzen ten opzichte van gemiddelde uiers substantieel

bijdragen aan een langere levensduur. Zeker wel weten we dat grote koeien minder lang op de bedrijven meegaan dan koeien met een gemiddelde maat.

Eiwitvererving

Eiwitvererving blijft onder Nederlandse omstandigheden ook na 2015 uitermate belangrijk. De mening van de studiegroep liet hierover bepaald geen twijfel bestaan. Maar in de NVI is het verschil tussen een stier met +40 kg eiwit en een stier met 0 kg eiwit teruggebracht tot slechts 70 punten (0,35 x 5,0 x 40), terwijl dat in de TIP is gehandhaafd op 168 punten (1 x 4,2 x 40). Als zuivelexportland is deze NVI-index moeilijk te accepteren, omdat ook de studiegroep er van uitgaat dat de uitbetaling van melk na 2015 weinig zal veranderen.

Gesteld kan dan ook worden dat de NVI-formule de identiteit van de Nederlandse melkveefokkerij niet weerspiegelt. De geringe waardering voor eiwit in de NVI wordt eens te meer duidelijk doordat in de vererving 3 kg eiwit extra benodigd is (0,35 x 5,0 x 3 = 5,25 NVI-punten) om slechts een punt lagere uierwaardering (5,2 NVI-punten) te compenseren. In de TIP weegt 1 kg eiwit (4,2 NVI-punten) zelfs zwaarder dan één punt uierwaardering (3 NVI-punten).

Twee indexen

Op zich hoeft het geen probleem te zijn om twee fokkerij-indexen te hanteren. In de Verenigde Staten wordt sinds jaar en dag de meer 'glamour'-index TPI - populair bij stamboek én export - gebruikt, terwijl bij de commerciële veehouders de NM (Net Merit)-index met meer waardering voor inhoudsstoffen (eiwit) en levensduur de voorkeur krijgt.

De overeenkomst tussen de TPI en de NVI voor export en glamour enerzijds en NM en TIP voor economie en praktijk anderzijds is evident. ■

De stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES) rangschikt de stieren volgens de officieel geldende NVI, die in april 2012 fors is gewijzigd. De sectorwaakhond Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie (NVO) rangschikt de stieren volgens de alternatieve Totaal Index Praktijk (TIP).

TIP:	$1 \times \text{oude Inet} + 1,5 \times (\text{laatrijphheid} - 100) + \text{bt} \times 0,12 \times \text{levensduur} + 5 \times (\text{celgetal}^* - 100) + \text{bt} \times 7 \times (\text{vruchtbaarheid} - 100) + 3 \times (\text{uier} - 100) + 5 \times (\text{benen} - 100) - 5 \times (\text{melksnelheid} < 98, \text{ dan } 98 - \text{melksnelheid})$
Oude Inet:	-0,06 x kilo melk + 0,7 x kilo vet + 4,2 x kilo eiwit
Celgetal*:	celgetal in derde lactatie indien beschikbaar
Bt:	betrouwbaarheid (zonder genomics betrouwbaarheid) / 100
Nieuwe NVI:	$0,35 \times \text{nieuwe Inet} + 0,09 \times \text{levensduur} + 5,2 \times (\text{uiergezondheid} - 100) + 5,2 \times (\text{vruchtbaarheid} - 100) + 5,2 \times (\text{uier} - 100) + 6 \times (\text{benen} - 100) + 2 \times (\text{geboorte-index} - 100)$
Nieuwe Inet:	-0,03 x kilo melk + 2,2 x kilo vet + 5,0 x kilo eiwit
Vruchtbaarheid:	$0,52 \times (\text{tussenkalf tijd} - 100) + 0,52 \times (\text{interval tussen eerste en laatste inseminatie} - 100) + 100$
Uiergezondheid:	$0,477 \times (\text{subklinische mastitis} - 100) + 0,641 \times (\text{klinische mastitis} - 100) + 100$
Geboorte-index:	$0,08 \times (\text{geboortegemak} - 100) + 0,55 \times (\text{levensvatbaarheid bij de geboorte} - 100) + 0,08 \times (\text{afkalfgemak} - 100) + 0,83 \times (\text{levensvatbaarheid bij afkalven} - 100) + 100$

